

Klub Parlamentarny
Koalicja Polska – Polskie Stronnictwo Ludowe – Kukiz15

Warszawa, dnia 4 sierpnia 2020 r.

Pani

Elżbieta Witek

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. oraz na podstawie art. 32 ust. 2 Regulaminu Sejmu RP, niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o zmianie ustawy o samorządzie gminnym

Do reprezentowania wnioskodawców upoważniamy pana posła **Pawła Szramkę**.

U S T A W A

z dnia 2020 r.

o zmianie ustawy o samorządzie gminnym

Art. 1.

W ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r., poz. 713) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 5b otrzymuje brzmienie:

„Art. 5b.

1. Gmina podejmuje działania na rzecz wspierania i upowszechniania idei samorządowej wśród mieszkańców gminy, w tym zwłaszcza wśród młodzieży.

2. Rada gminy z własnej inicjatywy lub na wniosek zainteresowanych środowisk może wyrazić zgodę na utworzenie młodzieżowej rady gminy. Wniosek staje się przedmiotem obrad rady gminy na kolejnej sesji po jego złożeniu.

3. Młodzieżowa rada ma charakter konsultacyjny, doradczy i inicjatywny. Może podejmować inicjatywy w szczególności na rzecz społeczności lokalnej, edukacji obywatelskiej i patriotycznej.

4. Rada gminy, powołując młodzieżową radę gminy, nadaje jej statut określający tryb wyboru jej członków i zasady działania, dążąc do wykorzystania potencjału działających organizacji młodzieżowych, podmiotów działających na rzecz młodzieży oraz samej młodzieży, a także zapewnienia sprawnego sposobu wyboru członków młodzieżowej rady gminy. Statut jest tworzony w porozumieniu i z uwzględnieniem opinii zainteresowanych środowisk.

5. Młodzieżowa rada posiada opiekuna, którego zasady powoływania i odwoływania określa statut młodzieżowej rady. Opiekun jest wybierany w porozumieniu z młodzieżową radą. Opiekun pełni funkcje wspierające.

6. Rada gminy zapewnia środki niezbędne do funkcjonowania młodzieżowej rady, udzielając jej wsparcia technicznego, merytorycznego i finansowego. Młodzieżowa rada ma prawo do korzystania z zasobów gminy w celu realizacji swoich inicjatyw.

7. Rada gminy może nadać młodzieżowej radzie w swoim statucie prawo do występowania z inicjatywą uchwałodawczą.

8. Rada gminy może w statucie jednostki pomocniczej upoważnić ją do utworzenia młodzieżowej rady jednostki pomocniczej. Przepisy ust. 3-5 stosuje się odpowiednio. Przepis ust. 6 stosuje się w zakresie wsparcia udzielanego takiej radzie przez jednostkę pomocniczą.”;

2) w art. 5c dodaje się ust. 7 w brzmieniu:

„7. Rada gminy może nadać gminnej radzie seniorów w swoim statucie prawo do podejmowania inicjatywy uchwałodawczej.”

Art. 2.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

I. Potrzeba i cel wydania ustawy

Proponowana regulacja zakłada przede wszystkim wprowadzenie zmian w art. 5b niniejszej ustawy warunkującego możliwość powoływania i funkcjonowania młodzieżowych rad gmin jako organów doradczych dla władz gmin. Pierwsza młodzieżowa rada została utworzona w 1990 roku w Częstochowie, miała ona jednak charakter nieformalny. Dopiero w 2001 roku, wraz z nowelizacją ustaw samorządowych, do ustawy o samorządzie gminnym wprowadzono art. 5b, formalnie zezwalający na utworzenie młodzieżowej rady gminy, mającej charakter konsultacyjny. Przez 19 lat w Polsce powstało ponad 500 młodzieżowych rad gmin. Liczba ta jednak wciąż rośnie (publikacja „*O młodzieżowych radach*” wydana przez Radę Dzieci i Młodzieży RP przy Ministrze Edukacji Narodowej w 2018 roku oraz informacja przekazana na IV Ogólnopolskiej Konferencji Młodzieżowych Rad). Potrzeba wprowadzenia zmian wynika przede wszystkim z faktu, że przez 19 lat funkcjonowania niniejszych zapisów ugruntowała się rola młodzieżowych rad jako reprezentacji środowisk młodzieżowych przed władzami gmin oraz instytucji podejmującej szeroko pojęte inicjatywy na rzecz społeczności lokalnej. Mając na uwadze postępujące rozszerzanie roli młodzieżowych rad, a także sygnalizowaną przez zainteresowane środowiska potrzebę wzmocnienia ram ich funkcjonowania, jako podstawowych instytucji społeczeństwa obywatelskiego wśród młodzieży, Polska Rada Organizacji Młodzieżowych przeprowadziła szereg konsultacji społecznych odbywających się w ramach trwającego w latach 2017-2018 projektu „Start5b”. Jednakże po dwóch latach sytuacja młodzieżowych rad nie zmieniła się, a nawet ze względu na obecną sytuację związaną z pandemią, pogorszyła się. W związku z powyższym, a więc dosyć wyraźnym spadkiem możliwości działań młodzieżowych rad gmin, grupa założycielska stowarzyszenia Młodzieżowy Klub Demokratyczny przeprowadziła szereg konsultacji społecznych z wykorzystaniem mediów społecznościowych. Młodzi działacze mieli możliwość wypełnienia ankiety, która dotyczyła aktualnego funkcjonowania młodzieżowych rad gmin oraz ich potrzeb. Odbyło się także wiele oddolnych spotkań z lokalnymi samorządowcami, młodzieżowymi radami oraz politykami szczebla krajowego. Efektem wszystkich powyższych działań na przestrzeni prawie 4 lat jest wypracowanie propozycji niniejszych zmian.

II. Rzeczywisty stan w dziedzinie, która ma być unormowana

Obecne regulacje w zakresie funkcjonowania młodzieżowych rad gmin zostały wprowadzone nowelizacją niniejszej ustawy z 2001 roku. W art. 5b znajdują się tylko trzy ustępy wskazujące

na podejmowanie przez gminę działań na rzecz upowszechniania idei samorządowej wśród młodzieży, dające radom gminy możliwość powołania młodzieżowej rady gminy mającej charakter konsultacyjny oraz, w przypadku jej powołania – obowiązku nadania takiej radzie statutu określającego tryb wyboru jej członków i określającego zasady jej działania. Zapisy te są jednak bardzo ogólne, pozostawiające szerokie możliwości ich interpretacji, które często utrudniają młodzieżowym radom gmin spełnianie ich realnej funkcji, jaką jest reprezentowanie środowisk młodzieżowych przed władzami gmin oraz podejmowanie szeroko pojętych inicjatyw na rzecz społeczności lokalnej. Mają również znacznie bardziej uproszczony charakter niż zapisy wprowadzonego do niniejszej ustawy dwanaście lat później (w 2013 r.) art. 5c opisującego ramy funkcjonowania gminnych rad seniorów. Obecne przepisy bardzo skąpo konkretyzują format i działalność młodzieżowych rad gmin, co można było odczuć w obecnym roku w związku z pandemią koronawirusa. Dotychczas jedyną kompetencją młodzieżowych rad była funkcja konsultacyjna, która bardzo rzadko była wykorzystywana przez lokalne władze samorządowe. Dodatkowo, nieformalnym polem działania była organizacja inicjatyw, w zdecydowanej większości wydarzeń publicznych. Mając na uwadze wybuch pandemii koronawirusa, większość młodzieżowych rad była zmuszona zawiesić swoje działania w tym zakresie, a wobec braku innych możliwości inicjatywnych, zawiesić swoje działania w ogóle. Powyższa sytuacja wywołana przez pandemię ukazała wady obecnego stanu prawnego, który blokuje możliwość alternatywnych działań, co powoduje spadek zainteresowania działalnością społeczno-samorządową wśród młodych ludzi, a co za tym idzie w niedalekiej przyszłości potencjalny spadek liczby młodzieżowych rad gmin.

III. Różnice pomiędzy dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym

Powyższy projekt rozszerza kompetencje rady gminy w aspekcie powoływania młodzieżowej rady gminy. Dotychczas młodzieżową można było powołać tylko na wniosek zainteresowanych środowisk, co było pojęciem dosyć ogólnym. W projekcie zakłada się rozszerzenie tej czynności o własną inicjatywę rady gminy (Art. 5b ust. 2). Zapis ten jest lustrzanym odbiciem treści funkcjonującej już w Art. 5c dot. gminnych rad seniorów.

Zakłada również rozszerzenie charakteru młodzieżowej rady z funkcji wyłącznie konsultacyjnej w celu podkreślenia jej trójfilarowości (funkcja konsultacyjno-doradcza, funkcja edukacyjna, funkcja aktywizacyjno-inicjatywna) – Art. 5b ust. 3.

Proponowane zmiany nakładają na władze gmin obowiązek konsultowania z młodzieżą treści statutu młodzieżowej rady gminy (Art. 5b ust. 4) oraz wprowadzają obowiązek uregulowania w tym statucie zasad powoływania i odwoływania opiekuna młodzieżowej rady gminy oraz

charakter współpracy między nim, a młodzieżową radą (Art. 5b ust. 5). Rada gminy ma obowiązek wspierania funkcjonowania młodzieżowej rady m.in. poprzez udzielenie młodzieżowej radzie gminy prawa do wykorzystywania zasobów gminy oraz niezbędnego wsparcia merytorycznego, technicznego czy finansowego, w celu realizacji jej inicjatyw (Art. 5b ust. 6). Propozycja zakłada także wprowadzenie do Art. 5b zapisu, który pozwala radom gminy upoważnić jednostki pomocnicze gminy do utworzenia młodzieżowej rady takiej jednostki – zapis ten jest lustrzanym odbiciem treści funkcjonującej już w Art. 5c dot. gminnych rad seniorów. Ostatecznie - projektowana regulacja wprowadza możliwość udzielenia przez radę gminy organom doradczym (młodzieżowym radom gmin oraz gminnym radom seniorów) prawa do podejmowania inicjatywy uchwałodawczej poprzez nadanie im tego prawa w statucie rady gminy (odpowiednie zapisy w Art. 5b i Art. 5c).

IV. Przewidywane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe i prawne

Projekt zakłada wzmocnienie ram funkcjonowania młodzieżowych rad gmin poprzez rozszerzenie ich kompetencji, a także ułatwienie ich funkcjonowania. Wpływa także na wzmocnienie społeczeństwa obywatelskiego poprzez umożliwienie organom doradczym rady gminy (młodzieżowe rady gminy, gminne rady seniorów) podejmowania inicjatywy uchwałodawczej. Niniejsza regulacja nie niesie za sobą skutków finansowych i prawnych.

V. Wpływu projektu ustawy na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców

Proponowane zmiany nie wpływają na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców.

VI. Źródła finansowania, jeżeli projekt ustawy pociąga za sobą obciążenie budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego

Wprowadzenie w życie proponowanych zmian nie pociąga za sobą obciążenia budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Zapis Art. 5b ust. 5 pośrednio zezwala jednak radzie gminy – obok wsparcia merytorycznego i technicznego – na udzielenie młodzieżowej radzie gminy także wsparcia finansowego. Proponowane brzmienie niniejszego ustępu powoduje jednak, że obciążenie budżetu gminy finansowym wsparciem młodzieżowej rady gminy ma charakter w pełni opcjonalny i zależy od decyzji rady gminy.

VII. Założenia projektów podstawowych aktów wykonawczych

Projekt nie zakłada wydania ani modyfikacji żadnych aktów wykonawczych.

VIII. Zgodność z prawem Unii Europejskiej

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej